

Skloubení výuky taktiky a operačního umění se stranickopolitickou prací

Kvalita práce každého učitele VA AZ má svůj odraz v připravenosti absolventů akademie pro praxi, v tom, zda budou k vojskům odcházet velitelé, náčelníci, vojenskotechničtí odborníci, kteří budou splňovat požadavky strany a budou je umět uplatňovat v praxi. **Jeden z významných požadavků a úkolů, které strana stanovila, byl a je výchova velitelů a náčelníků, kteří budou schopni spolu s vojenskoodbornými úkoly plnit i své politickovýchovné poslání — být politickými vedoucími svých podřízených.** „Každý, kdo řídí práci většího či menšího kolektivu lidí, musí mít pocit odpovědnosti za jejich uvědomění a postoje k socialismu.“ (Plenární zasedání ÚV KSČ ve dnech 26.—27. října 1972).

Také KSSS klade na tuto stránku činnosti řídicích kádru velký důraz. O tom svědčí myšlenky XXIV. sjezdu KSSS: „V činnosti vedoucí kádru zaujímá velmi důležité místo organizace a výchova lidí. I když má vedoucí pracovník veškerá práva, vyplývající z jeho individuální odpovědnosti, přesto nemůže spoléhat pouze na sílu příkazu. Není náhoda, že naše strana neustále zdůrazňuje nutnost organicky spojoval hospodářskou a výchovnou činnost. Vyžaduje, aby vedoucí pracovníci neustále mysleli na výchovné následky svých ekonomických a administrativních rozhodnutí.“ (XXIV. sjezd KSSS, Svoboda, Praha 1971, str. 583).

XIV. sjezd KSČ orientoval pozornost celého našeho školství k tomu, aby obsah

i metody výuky byly zaměřeny pro přípravu absolventů či žáků do praxe. „Naše škola musí být školou socialistickou, oporou socialistického zřízení; její práce musí vycházet z principu jednoty výchovy a výuky a spojení školy se životem.“ (XIV. sjezd KSČ, Svoboda, Praha 1971, str. 583).

Tyto úkoly se v plné míře dotýkaly nejen VA AZ jako celku, ale i obsahu a metod výuky všech předmětů, včetně výuky stranickopolitické práce. Bylo nezbytné principiálně přistoupit k analýze obsahu a metod výuky stranickopolitické práce, protože VA AZ byla a je nejvyšší vojenskou školou, která vychovává posluchače pro zodpovědné řídicí funkce v naší armádě. Jestliže ÚV KSČ při rozboru situace v ČSLA v krizovém období let 1968—69 hodnotil, že politický rozklad v armádě byl provázen všestranným uvolněním kázně a **narušením principu nedílné velitelské pravomoci v míře nemyslitelné v socialistické zemi**, potom zcela objektivně vznikaly otázky, jakým směrem byl zaměřen obsah celého výchovně vzdělávacího procesu, jak formoval vlastnosti a dovednosti posluchačů být skutečnými politickými vedoucími podřízených, jak je připravoval pro realizaci tohoto leninského principu výstavby socialistické armády. Přirozeně, že vedle všech disciplín a oblastí, se tyto otázky dotýkaly i výuky stranickopolitické práce, kde došlo k zásadním změnám v obsahu učebního programu předmětu a k dalším opatřením, mezi nimi i k úzké spolupráci operačně taktických kateder a

katedry stranickopolitické práce, vojenské pedagogiky a psychologie VA AZ při řešení problematiky politické práce v bojové činnosti, řízení a plnění úkolů stranickopolitické práce na velitelsko-štabních cvičeních s posluchači VA AZ.

Vycházeli jsme ze závěrů marxismu-leninismu o závislosti průběhu a výsledků bojové činnosti na řadě faktorů, z nichž morální faktor hraje a bude hrát prvořadou úlohu: „V každé válce je nakonec vítězství podmíněno morálním stavem mas, které na bojišti prolévají svou krev.“ (V. I. Lenin, Spisy, sv. 31, Praha 1955, str. 131–132). Tato Leninova slova plně nejen potvrdily zkušenosti Sovětské armády ve Velké vlastenecké válce, ale v soudobých podmínkách bojové činnosti jsou stále vysoce aktuální. Zdůrazňuje-li obecně socialistických vojenská věda, že v nynějších podmínkách vedení boje úloha morálního faktoru vzrůstá, potom z toho vyplývá, že **upevňování morálního ducha vojsk je jednou ze základních funkcí a úkolem všech orgánů velení.** To zvýrazňují i řady a předpisy. Např. Vševojsk-1-1 čl. 46 vymezuje pojem „velení vojskům“ takto: „Velení vojskům zahrnuje: udržování vysokého morálního a politického stavu vojsk a jejich stálou bojovou pohotovost k tomu, aby posluchači pochopili hloubku a závažnost myšlenek marxisticko-leninského učení o morálním činiteli, učili se je uplatňovat v rozhodovacím procesu při řízení bojové činnosti a odnesli si do práce základní dovednosti a návyky v přijímání opatření k formulování a upevňování politickomorálních kvalit vojsk.

Morální duch není vrozenou vlastností člověka a tím spíše u něho nemůže vzniknout automaticky, živelně. Na jeho formování bude působit celá řada různých činitelů. **Důležitým prostředkem formování a upevňování vysokého politickomorálního stavu je stranickopolitická práce.** Úloha velitele v ní vyplývá z principu nedílné velitelské pravomoci na stranických základech. To se promítá v jeho plné odpovědnosti za morální, politický stav a kázeň, politickou práci, jak stanoví řady a předpisy. Tak jako v mírovém období při řízení bojové a politické přípravy, stejně i při řízení bojové činnosti je **objektivním, zásadním požadavkem na velitele — uplatňovat dialektickou jednotu ideologické a organizační práce, jednotu političnosti a odbornosti.**

Nemůžeme organizovat lidi bez jejich přesvědčování a zároveň každé přesvědčování, má-li přinést plodné výsledky, musí současně lidi organizovat. To zdůrazňuje již V. I. Lenin slovy: „Oddělovat organizační otázky od politiky nelze.“

(V. I. Lenin, Spisy, sv. 45, str. 123). Tato myšlenka prolíná požadavky řádů a předpisů, odráží se v aktuálních úkolech plén ÚV KSČ, stranických aktivit atd. V naší armádě neztratily na aktuálnosti slova náčelníka HPS ČSLA, která pronesl na celarmádním aktivu v roce 1973: „Nesmíme zapomínat, že v armádě byla v minulosti zakořeněná nezdravá praxe, kdy velitelé se starali o výcvik a v politickém aparátu jedni o organizační práci a druhí o výchovu. Zde je na místě zdůraznit leninskou zásadu, že bezideová organizovanost je nesmysl. Bylo by proto vážnou politickou chybou, nevidět nebezpečí těchto recidiv.“

Také předpis Oper-1-1, v článku 22 stanoví, že velitelé a štáby řídí **všestranné zabezpečení bojové činnosti** a musí se starat o zachování vysokého politického a morálního stavu vojáků.

Ve výchovně vzdělávacím procesu posluchačů VA AZ usilujeme o pochopení a realizaci těchto východisek a závěrů v tom, aby každý z nich jako velitel

— v rozhodovacím procesu a při řízení bojové činnosti bral v úvahu závěry z hodnocení politickomorálního stavu nepřítelů i vlastních vojsk,

— usměrňoval zaměření politické práce v přípravě a v průběhu bojové činnosti formou nařízení (pokynů) velitele pro politické zabezpečení jednotlivých období, nebo jednotlivých bojových úkolů,

— osobně se podílel na politické práci ve štábu, aktivně formoval a upevňoval vysoký politickomorální stav,

— schvaloval plán stranickopolitické práce,

— učil se řešit nebo v případě potřeby i svými opatřeními, nařízeními apod. napomáhal k rozvíjení stranickopolitické práce.

Jak ukázaly zkušenosti Sovětské armády ve Velké vlastenecké válce, mnohé otázky politické práce není možné zabezpečit bez družného úsilí velitelů a politických orgánů. Např. ve Velké vlastenecké válce po každé operaci bylo nutné, vzhledem ke ztrátám, obnovit funkcionářský aktiv stranických a komsomolských organizací z 30–50 %. S přihlédnutím k podmínkám a způsobům vedení soudobého boje můžeme předpokládat i složitější situace, které bez značného aktivního úsilí velitelů a politických orgánů budeme jen velmi těžko řešit.

Stejně tak i zkušenosti z plnění úkolů speciální propagandy potvrzují tento závěr. Tak např. v bojích u Stalingradu v době od 23.–30. listopadu 1943 bylo do prostoru rozmístění fašistických vojsk rozšířeno přes 3 milióny letáků. Celkový ná-

klad letáků v době Velké vlastenecké války dosáhl asi 2,5 miliardy kusů. Plnění úkolů speciální propagandy je spojeno i s otázkou rozšiřování letáků dělostřelctvem, letectvem atd. Z toho vyplývá, že bez docenění a zabezpečení akcí speciální propagandy velitel a štáb nemůžeme dosáhnout toho, aby i speciální propaganda účinně přispěla ke splnění bojových úkolů.

Zvláštní pozornosti v řízení bojové činnosti, jakož i v organizaci a plnění úkolů stranickopolitické práce v podmínkách soudobého vedení boje zasluhuje skutečnost trvalého nebezpečí nenadálého použití nepřátelských jaderných zbraní. Je obtížné předem přesně odhadnout následky jejich použití a situaci, která přitom může nastat. Je však zřejmé, že bude nezbytné již v přípravě a v celém průběhu bojové činnosti přijímat opatření k tomu, aby nedošlo k morálním otřesům se všemi z toho plynoucími důsledky. Vždyť problém strachu, jeho překonání a zabránění panice hrál v každé válce významnou úlohu. V soudobé válce se množí i závažnost příčin výskytu těchto jevů zvyšuje. Strach před hrozcím nebezpečím je jev vlastní každému člověku. Jde však o to, aby strach nevyústil ve zbabělost a paniku, aby voják byl schopen pocít strachu překonat silou vůle. Proto tyto otázky nemůžeme podceňovat ani dnes a také je nemůžeme odmítat jako jev choulostivý a nedůstojný vojáků.

Všechny tyto skutečnosti jen zvýrazňují **objektivní nezbytnost uplatňování principu jednoty politické a odborné stránky v řízení a organizátorské činnosti velitelského sboru naší armády.** Snažíme se, abychom tento velmi důležitý rys formovali a rozvíjeli u našich posluchačů, abychom je v tomto směru připravili pro praxi, dali jim takové základní vědomosti a dovednosti, které mohou v praxi u vojsk dále rozvíjet, prohlubovat a zkvalitňovat.

Kromě konkrétní stranickopolitické práce s účastníky velitelsko-štábních cvičení, kromě toho, že posluchači ve funkci zástupce velitele pro politické věci dělají rozbor politickomorálního stavu a předkládají veliteli závěry, návrhy a doporučení pro jeho rozhodnutí, usilujeme i o to, aby posluchači VA AZ skutečně důsledně plnili ustanovení článku 22 Oper-1-1 a ří-

dili všestranné zabezpečení bojové činnosti, což se dotýká i **politického zabezpečení.** Přitom zvlášť zdrazňuji, že **úloha velitele v usměrňování politické práce na podstatné, rozhodující a nejsložitější bojové úkoly, situace, problémy,** v usměrňování úsilí na jednotky, které plní hlavní nebo nejsložitější úkoly atd., **je nezastupitelná.** Velitel má největší přehled o celkové situaci, o úkolech a způsobech jejich plnění, a proto **by se nikdy neměl vzdávat možnosti usměrňovat politickou práci na to nejdůležitější,** co rozhodne o výsledku boje.

Proto tedy vedeme posluchače, aby ve funkcích velitelů vydávali pokyny pro politické zabezpečení bojových úkolů.

Nářízení velitele pluku k politickému zabezpečení organizace boje může obsahovat:

Ukládám zaměřit politickou práci na tyto úkoly:

- seznámit příslušníky pluku s mezinárodní a vojenskopolitickou situací, s prohlášením vojenské rady frontu (armády) ...;

- objasnit vojákům konkrétní úkoly, které budou plnit; přitom hlavní pozornost věnovat ... (podle konkrétní situace);

- zvláštní pozornost věnovat upevnění kázně, organizovanosti a utajení všech přijatých opatření k organizaci boje (konkrétně podle úkolů);

- včas a pravidelně mě informovat o politickomorálním stavu, žádostech, stížnostech a návrzích vojáků a o těch, kteří se vyznamenali při plnění úkolů;

- operativně popularizovat příslušníky pluku, kteří se v průběhu boje vyznamenali.

Při hodnocení výsledků můžeme říci, že již samotná pozornost otázkám politického zabezpečení bojové činnosti je pokrokem ve srovnání s dřívější praxí, kdy tyto otázky byly úplně podceňovány a zanedbávány jak u vojsk, tak i na VA AZ. Dcnniváme se, že by se to mělo pozitivně promítnout i do každodenní řídicí a organizátorské práce našich absolventů u vojsk. Absolventi získávají solidní základy i pro tuto oblast jejich práce, **kte-rou je však možné a nutné za pomoci nadřízených velitelů, náčelníků a politických pracovníků dále upevňovat a zkvalitňovat.**